
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

Unødvendig å fjerne adenoidene

Adenoidektomi i kombinasjon med tympanoplastikk ser ikke ut til å bedre prog-nosen ved akutt mellomørebetennelse (Arch Otolaryngol Head Neck Surg 2003; 129: 163 – 8).

Finske leger har gjennomført en studie med nesten 300 barn under to år som hadde residiverende mellomørebetennelser. Omkring halvparten fikk fjernet adenoidene i forbindelse med tympanoplastikk. Barna ble fulgt til de fylte to år, gjennomsnittlig i sju måneder. Tilleggsinngrepet reduserte forekomsten av nye infeksjoner med 15 – 20 %, og skyldtes i hovedsak færre pneumokokkinfeksjoner. Forskjellen mellom gruppene var imidlertid ikke statistisk signifikant.

Gallestein bør fjernes før hjertetransplantasjon

Pasienter som gjennomgår hjertetransplantasjon er særlig utsatt for å utvikle gallestein og har økt risiko for komplikasjoner (Ann Surg 2003; 2: 273 – 6). Ofte må pasientene følges med årlige ultralydsundersøkelser. Dersom pasienten er klinisk stabil, bør steinene fjernes før transplantasjonen. Det mener en gruppe som har gjennomgått journalene til over 500 pasienter etter hjertetransplantasjon. Neste én av ti måtte fjerne galleblæren senere. Blant annet var det 23 pasienter som fikk akutt kolecystitt eller pankreatitt, hvorav to døde.

Vellykket vaksine mot meningokokker

I 1997 var Storbritannia det første landet som tok i bruk vaksine mot meningokokk C, før fase 3-forsøk var avsluttet. Nå viser en kasus-kontrollundersøkelse at vaksinen gir svært god beskyttelse mot sykdom (Lancet

2003; 361: 675 – 6).

Studien sammenlikner 33 ungdommer med bekreftet meningokokk C-sykdom med 65 kontrollpersoner. Bare tre av de syke hadde blitt vaksinert, mot nesten halvparten i kontrollgruppen. Det gir en beskyttelse på over 90 %, tilsvarende den som var beregnet før man iverksatte rutinemessig vaksinasjon.

Eget signal for energiomsetning

Sekretjon av leptin fra fettceller signaliserer energistatus til hjernen via leptinreseptoren, LRB. Mangel på denne reseptoren fører til fedme, diabetes og infertilitet. Nå viser nyere dyreforøk at fedmekomponenten reguleres gjennom en egen transkripsjonsfaktor, STAT3 (Nature 2003; 421: 856 – 9). Mus der man har erstattet leptinreseptoren med en type som ikke kan ta imot signaler fra STAT3 utviklet fedme, mens andre funksjoner var normale. Det betyr at leptins øvrige funksjoner sannsynligvis opprettholdes via andre signalsubstanser. Funnene kan kanskje benyttes til å utvikle nye medikamenter i behandlingen av overvekt.

Effekt av kosttilskudd på infeksjoner

Om lag 40 % av voksne amerikanere tar tilskudd av multivitaminer og mineraler, men det er ikke dokumentert at slikt tilskudd har positive helseeffekter.

I en randomisert, dobbeltblind, placebokontrollert studie i North Carolina fikk 130 personer kosttilskudd eller placebo i ett år (Ann Intern Med 2003; 138: 365 – 71).

Flere deltakere som fikk placebo rapporterte infeksjonssykdommer enn de som fikk kosttilskudd (73 % versus 43 %, $p < 0,001$). Også infeksjonsrelatert sykefravær var signifikant høyere i placebogruppen. Denne effekten var forårsaket av deltakerne som hadde diabetes type 2 ($n = 51$). Blant disse rapporterte hele 93 % at de hadde hatt en infeksjon i løpet av året sammenliknet med 17 % hos dem som fikk kosttilskudd ($p < 0,001$).

Forfatterne konkluderer med at en større klinisk studie bør gjøres for å avgjøre om funnene kan replikeres i andre populasjoner.

Er akupunktur under fødsel effektivt?

Akupunktur blir i økende grad anvendt til behandling av gravide og fødende (Ugeskr Læger 2003; 165: 1023 – 7). I en retrospektiv, ukontrollert studie ved Frederiksberg Hospital i Danmark fikk 691 kvinner tilbud om akupunktur. Over 80 % av kvinnene var i fødsel. Effekten for de fødselsrelaterte indikasjonene ble vurdert av både jordmor og kvinnen.

Smertelindring og anspenhet utgjorde nær 80 % av indikasjonene. Jordmødrenes og kvinnenes vurderinger av effekten var nøye korrelert, idet omtrent 40 % i begge grupper angav «full effekt» og en tredel angav «noe effekt». Det ble observert en mulig bivirkning (temporær droppfot). Akupunktur oppfattes som effektivt av både jordmødre og fødende, metoden er enkel å utføre, billig og uten særlige bivirkninger. Forfatterne mener derfor at akupunktur fortjener en plass i fødeavdelingenes tilbud.

Prognose hos svært for tidlig fødte barn

Bronkopulmonal dysplasi, hjerneskade og alvorlig retinopati ved prematuritet er kjente risikofaktorer for dårlig langtidsprognose hos svært for tidlig fødte barn. En ny studie viser hvordan disse faktorene predikerer prognosen (JAMA 2003; 289: 1124 – 9).

Studien omfattet om lag 900 barn med fødselsvekt på 500 – 999 g. Barna var født i perioden 1996 – 98 i Nord-Amerika, Australia, New Zealand og Hongkong. Ved 18-måneders alder fant forskerne at bronkopulmonal dysplasi, hjerneskade og alvorlig retinopati var uavhengig forbundet med død eller nevrosensorisk svekkelse. Forekomsten av dårlig prognose økte fra 18 % hos barn med ingen av disse tilstandene til 88 % hos dem med alle de tre tilstandene.

Forskerne konkluderer med at antallet av tre sykelige tilstander er en enkel måte å predikere prognose hos svært for tidlig fødte barn.

CT kan påvise lungekreft tidlig

Nesten 175 000 amerikanere blir rammet av lungekreft per år, og mer enn halvparten har metastaser på diagnosetidspunktet. Bare 20 – 25 % av tilfellene er potensielt kurable ved reseksjon.

I en prospektiv studie ble omtrent 1 500 tidligere og nåværende røykere over 50 år undersøkt med spiral-CT tre ganger per år (Radiology 2003; 226: 756 – 61).

To år etter første undersøkelse var 40 tilfeller av lungekreft blitt påvist, 26 av tilfellene ble påvist ved første undersøkelse, mens ti tilfeller ble oppdaget senere. CT alene påviste 36 lungekrefttilfeller. I alt 35 av tilfellene var ikke-småcellet lungekreft og disse hadde en gjennomsnittsstørrelse på 15 mm. 60 % av disse var kurable (stadium IA).

Studien påviste også et stort antall falskt positive funn. Nærmere 3 000 benigne knuter i lungene ble påvist hos omtrent 70 % av deltakerne.

Forfatterne konkluderer med at CT kan oppdage tidlige tilfeller av lungekreft, men at forekomsten av godartede tumorer er høy.

Publisert: 3. april 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. mars 2026.